Koulutuksen arviointineuvoston asiantuntijalausunto sivistysvaliokunnalle:

Perusopetuksen oppimistulokset, mahdollisuuksien tasa-arvo ja rahoitus (O 20/2024 vp)

Professori Mirjamaija Mikkilä-Erdmann, Turun yliopisto
Koulutuksen arviointineuvoston varapuheenjohtaja

FINEEC

Kattavan ja ajantasaisen arviointitiedon tarve

- Yhteiskunnalliset muutokset, väestörakenteen kehitys, alueellinen ja sosioekonominen eriytyminen sekä työelämän murros tuovat koulutuksen kehittämiseen ja sitä tukevan tietotuotannon ja arvioinnin kehittämiseen uusia tavoitteita.
- **Koulutusjärjestelmän kokonaisuuden kehittäminen edellyttää sitä, että eri koulutusasteiden resursseja, toimintatapoja, rakenteita ja ohjausjärjestelmää arvioidaan systemaattisesti ja koulutuksen laatua tuetaan konkreettisin teoin.**
- Kattava kansallinen arviointitoiminta varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen tukee koulutuksen laadunhallintaa ja päätöksentekoa sekä varmistaa toiminnan tuloksellisuutta.
- **Arvioinnin tulee huomioida koulutuksen inhimilliset, kulttuuriset ja normatiiviset ulottuvuudet. Arviointijärjestelmän kehittäminen edellyttää harkintaa, se ei saa ohjata toimintaa pois kasvatuksellisista ja yhteiskunnallisista päämääristä.**

FINEEC

Olemassa olevan datainfrastruktuurin hyödyntäminen

- **On tärkeää varmistaa, että mahdolliset muutokset datainfrastruktuurissa täydentävät olemassa olevaa tietopohjaa sekä vastaavat koulutusjärjestelmän tarpeisiin eivätkä luo raskaita kokonaisuuksia, joiden tuottama hyöty jää epäselväksi.**
- Kehitystyössä on huomioitava jo olemassa olevat rakenteet ja valmistelutyö.
  - Valtioneuvosto on antanut toimeksiannon opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuksen, ennakoinnin ja arvioinnin yhteistyöryhmälle valmistella sivistyshallinnon tietotuotannon tiekartta (VN/11988/2025, 23.4.2025).
  - Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut koulutuksen arviointijärjestelmä -työryhmän, jonka tehtävänä on laatia tilannekuva koulutuksen arvioinnista sekä laatia tilannekuvan perusteella mahdollisia ehdotuksia arvioinnin kehittämiseksi.

FINEEC

Arviointineuvoston tehtävä

- Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen yhteydessä toimii valtioneuvoston nimittämä arviointineuvosto, joka seuraa ja kehittää arviointitoimintaa.
- Arviointineuvoston keskeisinä tehtävinä on seurata ja kehittää arviointikeskuksen toimintaa sekä laatia esitys nelivuotisesta koulutuksen arviointisuunnitelmasta opetus- ja kulttuuriministeriölle.
- **Arviointineuvosto katsoo, että ehdotettu komitea olisi ristiriidassa nykyisen koulutuksen arviointia koskevan lainsäädännön kanssa ja loisi päällekkäisiä rakenteita**
- Arviointineuvoston kokoonpanosta, tehtävistä ja päätösvaltaisuudesta säädetään asetuksessa Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta (1317/2013).

FINEEC

Karvin tehtävä

- Karvin tehtävänä on vastata koko koulutusjärjestelmän ulkoisesta arvioinnista, tuottaa systemaattisesti tietoa koulutuksen tilasta sekä tukea arviointitietoon perustuen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjiä laadun kehittämisessä.
- Suomessa vastuu koulutusjärjestelmän toimivuudesta ja kehittämisestä on jaettu usealle taholle, mikä edellyttää yhteistyötä eri koulutusjärjestelmän tasoilla.
- **Karvi toteuttaa kansallista arvioijan tehtävää lainsäädäntöön kirjatun kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti. Kehittävään arviointiin kuuluu osallisuus, luottamus sekä arvioinnin hyödyllisyys arviointiin osallistuville tahoille.**
- Arviointitiedon vaikuttavuus on tärkeä tavoite kehittävässä arvioinnissa.
  - Esimerkiksi varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssi on kehitetty tukemaan järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän laadunhallinnassaan. Noin 90 % kunnista on rekisteröitynyt Valssin käyttäjiksi.
  - Kaikki yliopistot ja ammattikorkeakoulut osallistuvat säännöllisesti laatujärjestelmien auditointeihin. Karvi on tukenut korkeakoulujen laadunhallintaa on tuettu pitkäjänteisesti kahden vuosikymmenen ajan.

FINEEC

Oppimistulosten arvioinnit

- **Arviointineuvosto ei kannata kansallisten kokeiden käyttöönottoa oppimistulosten arvioimiseksi.**
- **Nykyinen otospohjainen oppimistulosten arviointijärjestelmä on kustannustehokas ja tuottaa laadukasta ja vaikuttavaa tietoa opetussuunnitelman toteutumisesta ja oppimisen tasa-arvosta.**
  - Uusi digitaalinen oppimistulosten arviointijärjestelmä Joda mahdollistaa arviointien luotettavan toteuttamisen.
  - Arvioinneissa tarkastellaan oppilaiden osaamista laajasti erilaisten taustamuuttujien, kuten alueellisten, sosioekonomisten ja pedagogisiin tukitoimiin liittyvien tekijöiden perusteella.
  - Arvioinnit perustuvat tilastollisesti edustaviin otoksiin, jotka muodostetaan alueellisesti, kuntaryhmittäin, koulujen koko ja kielijakauma huomioiden. Tilastollisesti oikein muodostetun otoksen perusteella tehdyt tulokset kuvaavat koko ikäluokan oppimistuloksia. Näin arviointitulokset ovat hyödynnettävissä valtakunnallisesti myös niissä kouluissa, jotka eivät ole osallistuneet arviointiin.

FINEEC

Tiedontuotannon kehittämistarpeet

- Olemassa olevan tiedon käyttöä on tehostettava osana päätöksentekoa ja kehittämistä.
- Laadukkaan ja tuloksellisen koulutuksen edellytyksiin liittyy useita tiedontuotannon kehittämisen tarpeita.
  - **Taloudellisia resursseja ja niiden jakautumista koskevan tiedon osalta on tarpeen tuottaa järjestelmällistä seurantaa (kunnittain, alueittain ja opetuksen järjestäjittäin).**
  - **Tarvitaan kattavaa tietoa opetus- ja kasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämisestä, täydennyskoulutuksen tarjonnasta sekä henkilöstön osallistumisesta koulutuksiin.**
  - **Tiedontuotantoa on laajennettava myös koulutus- ja kasvatusalan resilienssin vahvistamiseen, kuntien ja alueiden elinvoiman kehityksen seurantaan sekä koulutuspalvelujen, kouluverkon muutosten ja alueellisen hyvinvoinnin tarkasteluun.**
  - Keskeistä on politiikkatoimien tuloksellisuuden, uudistusten vaikutusten sekä koulutuksen laadun ja laadunhallintajärjestelmien kehityksen arviointi ja seuranta.

FINEEC

Arviointitoiminnan riippumattomuus

- Riippumattomuus on lainsäädäntöön kirjattu arviointitoiminnan periaate.
- **Kansallisen arviointitoiminnan riippumattomuus tulee turvata. Riippumattomuus on keskeinen edellytys arviointitoiminnan legitimiteetin, uskottavuuden ja tietopohjan laadun kannalta.**
- **Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen lainsäädännölliset ja taloudelliset toimintaedellytykset suomalaisen koulutusjärjestelmän laadun tukijana ja tiedon tuottajana on varmistettava tulevina vuosina**.

FINEEC